

LUNDS
UNIVERSITET

BESLUT

1(5)

2012-12-13

Dnr LS 2010/722

Rektor

Riktlinjer och föreskrifter rörande plagiering och vilseledande plagiering inom utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå vid Lunds universitet

Överordnad reglering – högskoleförordningen (1993:100)

1. Grundad misstanke om försök till vilseledande vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas (inom utbildning på såväl grundnivå, avancerad nivå som forskarnivå) är anmälningspliktig enligt högskoleförordningen (10 kap. 1 § och 9 §). Anmälningsplikten gäller alla anställda.
2. Det finns inget krav i högskoleförordningen (10 kap. 1 §) på att den som vilseleder/fuskar måste göra det till förmån för sig själv. Detta innebär att även en student som otillåtet hjälper en annan student, t.ex. genom att lämna över sitt eget arbete till den andre studenten, kan göra sig skyldig till "vilseledande vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas" och därmed bli föremål för disciplinär åtgärd.
3. Eftersom det i högskoleförordningen (6 kap. 18 §) föreskrivs att betyg på genomgången kurs ska bestämmas av en av högskolan särskilt utsedd lärare (examinator), kan examinator bestämma att underkänna en student som plagierat oavsett om plagieringen varit avsiktlig eller orsakats av en bristande förmåga till självständigt arbete (se även punkt 3 nedan).

Riktlinjer

Definitioner

Inom utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå vid Lunds universitet definieras begreppen *plagiering* och *vilseledande plagiering* enligt följande.

Plagiering är en brist på självständighet vid formulering eller utformning av ett redovisat arbete jämfört med vad som krävs i relation till utbildningens mål och sammanhang.

Vilseledande plagiering innebär en brist på självständighet där studenten dessutom med avsikt ger sken av att andras arbete är studentens eget arbete.

I skriftliga arbeten är citatmarkeringar och källhänvisningar viktiga verktyg för att visa på självständighet och vilka källor som använts.

Med student avses i dessa regler, liksom i högskoleförordningen (se 1 kap. 4 §), den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning samt den som är antagen till och bedriver utbildning på forskarnivå.

Tillämpningsregler

Bedömning av plagiering

1. Följande bör normalt innebära grundad misstanke om vilseledande plagiering:

- Parafrasering utan någon form av källhänvisning
- Ordagrann avskrift som inte är citatmarkerad (med eller utan källhänvisning)
- Text, med eller utan källhänvisning, som är alltför lik originalet för att kunna anses vara självständigt formulerad

2. Vid bedömning av plagiering bör normalt hänsyn tas till kursens nivå, examinationsuppgiftens plats i utbildningen och ställda förkunskapskrav (se punkterna 4-6).

3. Vid användning av Urkund eller andra hjälpmedel för automatiserad kontroll av inlämningsuppgifter ska studenterna informeras om att hjälpmedlet används. När sådant hjälpmedel används ska i normalfallet samtliga studenters inlämningar behandlas på samma sätt.

Plagiering i förhållande till utbildningens mål och sammanhang

4. Det är kursens respektive utbildningens lärandemål som avgör vilka självständighetskrav som ställs på de kunskaper och färdigheter studenten måste demonstrera för att bli godkänd.

5. Alla utbildningar ska vara utformade så att studenterna uppnår för examensnivån relevant nivå på sitt skrivande och görs uppmärksamma på fenomenen plagiering och parafrasering.

6. Progressionen inom utbildningarna bör vara utformad så att plagiering på grund av bristande färdighet i normalfallet kan ses som enbart ett pedagogiskt problem.

Principer för källhänvisningar

7. Källhänvisning ska finnas så fort en källa använts, oavsett om det är ett citat eller om källmaterialet är omformulerat med egna ord.

8. Inlämnade skriftliga arbeten ska normalt inkludera källhänvisningar i löpande text samt en komplett referenslista. Källhänvisningar och referenslista ska stämma

överens på så sätt att allt i referenslistan ska återfinnas som källhänvisningar och vice versa.

9. I de fall där källhänvisning och referenshantering inte krävs ska studenterna informeras särskilt om att de normala kraven på källhänvisning och referenshantering inte gäller för uppgiften ifråga.

10. Ordagranna citat ska alltid citatmarkeras.

11. Härmning av *övergripande* struktur, såsom indelning i Inledning, Metod, Resultat, etc., räknas inte som plagiering. Detaljerad kopiering av någon annans struktur eller upplägg utan tillbörlig källhänvisning kan räknas som plagiering av idé om kopieringen är omfattande och/eller strukturen/upplägget bedöms vara originell.

12. Eget arbete från annat sammanhang, t.ex. uppsats i annan kurs eller vetenskaplig publikation, ska behandlas som källa. För plagiering av sådan källa, så kallad självplagiering, gäller i grunden samma regler som vid annan plagiering, även om gränsdragningsproblematiken ofta är svårare för självplagiering.

Föreskrifter

Med stöd av 2 kap. 5 § högskolelagen (1992:1434) föreskriver Lunds universitet följande beträffande ansvarsfördelning.

Ansvarsfördelning

Varje anställd

1. Varje anställd vid universitetet har enligt högskoleförordningen (10 kap. 9 §) anmälningsskyldighet vid grundad misstanke om vilseledande vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas.

Prefekt

2. Prefekten ansvarar för

- att samtliga utbildningsansvariga och lärare vid institutionen känner till detta regeldokument,
- att institutionen har fastställda rutiner för hur ett ärende, som rör vilseledande vid prov, eller när en studieprestation annars ska bedömas, ska behandlas samt
- att alla anställda vid institutionen känner till dessa rutiner.

Utbildningsansvarig/kursansvarig, handledare och lärare

Utbildningsansvarig/kursansvarig, handledare och lärare ansvarar var för sig för

- att undersöka vilka möjligheter till plagiering som finns inom kursen eller utbildningen samt

- att känna till detta regeldokument samt institutionens rutiner för hur ett ärende som rör vilseledande vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas, ska behandlas.

Lärare och handledare ansvarar för att kursen/handleddningen utformas så

- att studenten har en reell möjlighet att ta ansvar för sitt eget lärande och sätta sig in i de krav som ställs då studieprestationer bedöms samt
- att studenten ges en reell möjlighet att träna de färdigheter som krävs för att uppnå det ökade krav på självständighet som kursen eller utbildningen ställer jämfört med studentens tidigare utbildningserfarenhet.

Utbildningsansvariga såsom studierektorer och programledningar och doktorandhandledare

3. Utbildningsansvariga samt doktorandhandledare ansvarar för att utbildningen respektive handledningen är utformad så att progressionen vad gäller skriftlig kommunikation och annat självständigt arbete leder till att studenterna blir väl införstådda med de krav som ställs på dem enligt detta regeldokument. Utdelande och/eller uppläsning av skriftlig information kan normalt inte anses tillräckligt som det enda sättet studenterna informeras under en längre utbildning.

Fakultetsstyrelser

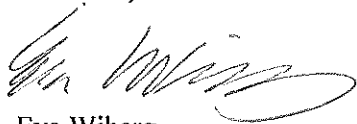
4. Fakultetsstyrelserna har ett övergripande ansvar för att detta regeldokument följs inom utbildningen på såväl grundnivå och avancerad nivå som på forskarnivå samt för att främja en samsyn inom fakulteten kring de frågor dokumentet behandlar och om man så finner lämpligt för sin fakultet utforma eventuella tillägg till dessa regler.

Ikraftträdande

Dessa regler träder i kraft den 1 januari 2013.

Till detta regeldokument ska finnas en PM om plagiering och vilseledande plagiering inom utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad prorektor i närvaro av förvaltningschefen Susanne Kristensson efter föredragning av juristen Johanna Alhem. I den slutliga handläggningen av ärendet har även universitetslektor Mattias Alveteg, institutionen för kemiteknik, och universitetsadjunkten Jonas Josefsson, filosofiska institutionen, varit med.

Eva Wiberg

Johanna Alhem
(Ledningsstöd)

Kopia
Samtliga fakulteter (för vidare spridning till institutionerna)
USV (via Anita Nilsson)
UB
Regelverket
LUS

LUNDS
UNIVERSITET

PM

1(9)

2012-11-28

Dnr LS 2010/722

PM rörande plagiering och vilseledande plagiering inom utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå vid Lunds universitet

Enligt högskoleförordningen (1993:100) (10 kap. 9 §) råder anmälningsplikt vid grundad misstanke om vilseledande vid examination eller när studieprestation annars ska bedömas (10 kap. 1 §). Det finns många sätt att vilseleda på, t.ex. fuskklappar vid skriftlig tentamen, användande av otillåtna hjälpmedel vid hemtentamen, spökskrivare, förfalskning och otillåtet samarbete. För många former av vilseledande är det uppenbart för studenter och doktorander vad man inte får göra och varför man inte får göra det.

Att Lunds universitet utfärdar regler kring just plagiering och vilseledande plagiering beror på att plagiering *kan* innebära ett försök till vilseledande samt att det bland lärare och studenter, handledare och doktorander har visat sig finnas olika uppfattningar om var gränsen går dels för vad som är att betrakta som plagiering och dels för när plagiering innebär ett försök till vilseledande. Reglerna är till för att underlätta skapandet av en samsyn hos lärare, handledare, studenter och doktorander om var dessa gränser dras vid Lunds universitet.

Syftet med detta dokument är att ge en bakgrund till reglerna. Som argumentationen i detta dokument visar är plagiering både ett juridiskt och ett pedagogiskt problem där gränsdragningen däremellan kan vara svår. Huruvida en studentprestation som av examinatoren bedöms vara ett *misstänkt* alternativt ett *uppenbart fall av plagiering* också är ett *misstänkt försök till vilseledande* vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas (och därmed är anmälningspliktigt) beror såväl på plagiatets utformning som på den pedagogiska situation i vilken plagieringen gjordes. Eftersom de gränsdragningar som behöver göras är svåra och situationsberoende, krävs god kommunikation mellan lärare och studenter, handledare och doktorander. Förhoppningen är att resonemangen i detta dokument ska kunna användas som idématerial till de värderingsövningar som lärare behöver hålla med sina studenter, och handledare med sina doktorander, för att kommunikationen ska fungera.

Problematiken belyses i detta dokument från följande utgångspunkter.

- Definitioner av plagiering och akademisk hederlighet
- Lärandemål och kvalitet
- Källhänvisning och referenshantering
- Oacceptabel parafraisering
- Plagiering kontra vilseledande plagiering

- Lämpliga åtgärder vid upptäckt/misstänkt plagiering
- Förebyggande åtgärder och vikten av samsyn

Vissa av resonemangen i dokumentet är tillämpliga även för andra former av vilseledande än vilseledande plagiering.

Definitioner av plagiering och akademisk hederlighet

Akademisk hederlighet är svårdefinierat och beskrivs kanske enklast genom att beskriva vad det inte är: Fabrikation, falsifiering och plagiering. National Academy of Science (NAS) tog 1992 fram följande definition (COSEPUP 1992) av akademisk ohederlighet:

"Fabrication is making up data or results, falsification is changing data or results, and plagiarism is using the ideas or words of another person without giving appropriate credit."

dvs.

"Fabrikation är att hitta på data eller resultat, falsifiering att ändra data eller resultat och plagiering är att använda någon annan persons idéer eller ord utan att ge denne tillbörligt erkännande."

För begreppet plagiering saknas en entydig och allmänt vedertagen definition. Carroll (2007) konstaterar att en ofta använd definition vad gäller studenters plagierande är

"Plagiarism is defined as submitting someone else's work as your own."

vilket kan översättas med

"Plagiering är när man lämnar in någon annans arbete som sitt eget."

Underförstått är här att det finns en äganderätt till texter, vilket i ett idéhistoriskt perspektiv inte alltid varit självklart (se t ex Pennycook 1996). Förenklat uttryckt har vi historiskt gått från att se det som viktigt att skriva in sig i en tradition till att se det som viktigt att kunna prestera något originellt, det egna bidraget.

Centralt i båda definitionerna ovan är att plagiering innebär att inte tydligt visa vad som är det egna bidraget. Hur tydligt och på vilket sätt det ska framgå vad som är det egna bidraget är dock inte okomplicerat utan beror på sammanhanget. Överlämnandet av en produkt av självständigt skapande innebär ett kontrakt mellan skaparen och den mottagande. Ett sätt att sammanfatta hur begreppet plagiering används inom olika sammanhang är att säga att (Alveteg 2010, fritt översatt)

Plagiering är brist på självständighet i utformning eller formulering jämfört med den självständighet som mottagaren förväntar sig av produktens sammanhang och form.

För akademiskt skrivande innebär detta t.ex. att fakta som inte är allmänkunskap ska källhänvisas eftersom mottagaren förväntar sig att fakta av sådan sort källhänvisas. För konstnärligt skapande gäller delvis andra förväntningar. Om t.ex. den kunnige

betraktaren kan antas känna igen temat i en komposition kan detta vara källhänvisning nog. Det är därför centralt att studenten bereds tillfälle att lära sig vilka förväntningar som ställs på den som sätter sitt namn på en artikel, en byggnadsritning, en beräkning, etc.

Lärandemål och kvalitet

Enligt förändringarna i högskoleförordningen som trädde i kraft i juli 2007 ska kursmål skrivas som lärandemål, dvs. beskrivningar av vad studenter som fått godkänt på kursen klarar av att göra. Lärandemålen ska alltså vara skrivna som uppnåendemål snarare än strävansmål. Metoden att beskriva kursen med lärandemål är tänkt att underlätta studenters rörlighet genom att förenkla tillgodoräknande av kurser m.m. Detta bygger på tanken att lärandemålen kan beskriva kursen på ett entydigt sätt.

Varje lärare som försökt tolka en kursplan från en annan institution eller ett annat lärosäte inser dock att tolkningen är problematisk. En kursplan är skriven i ett sammanhang och utan det sammanhanget kan det vara svårt att uppfatta detaljerna på det sätt som den kursansvarige avsett. För studenten tillkommer problemet att det ofta är svårt att uppfatta nyanserna i ett lärandemål innan man själv uppnått lärandemålen.

Att hjälpa studenterna till insikt om vad lärandemålen innebär och vad studenten behöver kunna prestera ingår därför i lärarens pedagogiska uppdrag. Vad gäller skriftliga arbeten finns det många olika saker som, oavsett om de nämns explicit i lärandemålen eller inte, bidrar till arbetets upplevda kvalitet, t.ex. följande.

- **Korrekthet** Är det som står i rapporten rätt?
- **Relevans** Är det som står i rapporten relevant utifrån såväl den givna studentuppgiften som rapportens syftesparagraf? Är rapportens bredd och djup väl avvägd?
- **Struktur** Finns det en tydlig röd tråd? Är styckeindelningen gjord på ett sätt som underlättar för läsaren?
- **Språkbehandling** Är texten grammatiskt korrekt? Är språkstilen anpassad till målgruppen?
- **Förankring** Är texten förankrad t.ex. i vetenskaplig litteratur? Är källhänvisning genomförd på ett bra sätt? Är referenslistan komplett? Är källorna vederhäftiga?
- **Samarbetsförmåga** – Om flera författare bidragit, utgör texten en helhet eller är den ett lapptäcke av olika personers bidrag?
- **Självständighet** Har författaren/författarna lyckats formulera med egna ord? Är helheten ett resultat av författarens/författarnas egna arbete? Har författaren/författarna förhållit sig kritisk till sina källor?

Givetvis finns det fler nyanser av de kvalitetsaspekter som listas ovan och även helt andra kvalitetsaspekter som kan vara viktiga. Det centrala är att det finns *många olika kvalitetsaspekter* att ta hänsyn till och att det ingår i lärarens pedagogiska ansvar att studenten ges möjlighet att träna sin förståelse och förmåga att behärska dessa kvalitetsaspekter.

Att skriftligt och/eller muntligt kunna redogöra för något med en argumentation som är förankrad i det åhörarna fäster vikt vid är en förmåga som är användbar i många

sammanhang, inte bara i akademien. De längre utbildningarna bör därför erbjuda studenterna möjlighet att träna sin kommunikativa förmåga i flera olika sammanhang så att studentens tränas i att överföra sin kunskap och färdighet från ett sammanhang till ett annat.

Det åligger den kursansvarige att i sin myndighetsutövning försäkra sig om att endast de studenter som lever upp till kursplanens kvalitetskrav så som de formuleras i lärandemålen får godkänt på kursen. Eftersom plagiering är ett sätt för studenten att undvika lärande behöver den kursansvarige läraren för att kunna kvalitetssäkra examinationen

1. undersöka vilka möjligheter till plagiering som finns inom kursens ram,
2. se till att studenterna är införstådda med de krav som ställs. Eftersom gränsdragning för vad som är plagiering inte är trivial kan utdelande och/eller uppläsning av skriftlig information normalt inte anses tillräckligt, om det är det enda sättet studenterna informerats under sin utbildning. Här har därför utbildningsansvariga ett särskilt ansvar för överblicken över hur dessa frågor tas upp under utbildningen och
3. utforma lärsituationer där studenten ges rimlig möjlighet att träna de färdigheter som krävs för att uppnå de ökade krav som ställs jämfört med studentens tidigare utbildningserfarenhet.
4. om så behövs använda kompletterande examinationsformer, t.ex. att studenten får ge en kort muntlig förklaring av något avsnitt när en uppgift lämnas in, så att det blir lättare att bedöma huruvida den inlämnade uppgiften är studentens eget arbete.

Det bör observeras att kravet att anmäla *grundad* misstanke om vilseledande inte är begränsat till den kursansvarige läraren utan gäller samtliga anställda vid lärosätet. *Grundad* misstanke innebär att det ska finnas något slags objektivt stöd för misstanken.

En plagiering som inte upptäcks kan innebära att läraren uppfattar studentens arbete som om det har högre kvalitet än det i själva verket har. En student som plagierar istället för att självständigt skapa något missar ett inlärningsstillfälle. Att arbeta för ökad medvetenhet om plagiering och akademisk hederlighet är därför en viktig del av kvalitetssäkringen av våra utbildningar.

Källhänvisning och referenshantering

Källhänvisning och referenshantering är centralt i den vetenskapliga traditionen idag. Det finns flera olika skäl till varför man hänvisar till sina källor, t.ex.:

- Ära den som äras bör
- Visa att man behärskar området
- Styrka de fakta man för fram
- Försvåra kritik genom att visa läsaren att andra kommit fram till liknande resultat
- Ge läsaren en möjlighet att gräva djupare

Vissa aspekter av källhänvisning och referenshantering kan tyckas enkla åtminstone så länge man håller sig till en standard. Vetenskapliga tidskrifter brukar t.ex. tillhandahålla långa listor på hur olika typer av referenser ska redovisas i

referenslistan och hur hänvisningarna ska se ut i löpande text. Detta är ett hantverk som åtminstone den blivande forskaren behöver lära sig hantera.

En svårare aspekt av källhänvisning är hur man ser till att källhänvisningar i löpande text underlättar, snarare än försvårar för läsaren. Enligt min erfarenhet upplever ovana studenter det ofta som svårt att veta hur man ska tala om för läsaren hur mycket av informationen som bygger på respektive källa, ett problem som inte sällan försvåras av att uppgiften som tilldelats den ovana studenten är relativt ytlig och inte kräver någon djupare analys. Omvänt får den erfarna studenten oftare djuplodande uppgifter som kräver en stor egen insats där källhänvisning därför kanske upplevs som enklare.

Lite förenklat kan man därför hävda att ju enklare skrivuppgift och ju tidigare i utbildningen desto mer noggrann bör läraren vara med uppgiftens utformning för att lärandet ska bli optimalt. Förutsatt att det finns en genomfäkt progression i utbildningen kan studenten successivt ges större frihet och uppgifterna bli mer verklighetstroga.

En annan problematisk aspekt är frågan om allmänkunskap. Det som för författaren och den tänkta läsekretsen är allmänkunskap behöver inte styrkas med källhänvisningar. Detta betyder givetvis inte att man kan "låna" formuleringar av andra utan att källhänvisa. Istället är tanken att kunskap som författaren behärskar och som även läsekretsen behärskar står det författaren fritt att formulera utan att behöva stödja sig på referenser. Detta innebär att det finns en progression i de fakta/förhållanden som studenten förväntas källhänvisa. En faktauppgift som sistaårs studenten kan hävda är allmänkunskap kan alltså förstaårsstudenten behöva styrka med en referens. Indirekt innebär detta också att det bör finnas en progression i de källor studenten källhänvisar till. Källor som är acceptabla för en förstaårsstudent behöver därför inte nödvändigtvis vara acceptabla för en sistaårsstudent.

En tredje problematisk aspekt är att praxis varierar mellan olika genrer. En artikel i en dagstidning eller i en populärvetenskaplig tidskrift har ofta mycket summarisk hänvisning till källor. Vid radio- och TV-intervjuer ges ofta ingen möjlighet alls att källhänvisa. Å andra sidan är det ofta underförstått (och därför ej självplagiering) att de vetenskapliga rön som förs fram i dessa medier antingen redan är eller på väg att bli publicerade vetenskapligt, med tillbörlig källhänvisning och referenshantering. Det är därför möjligt för den intresserade att ta reda på källorna genom att leta i denna litteratur. Det förekommer även att läroböcker, föreläsningssanteckningar, m.m. saknar normal källhänvisning. Inom beräkningsämnen kan t.ex. namngivandet av en formel (såsom Pythagoras sats) vara en tillräcklig källhänvisning. Detta innebär att studenten utsätts för en variation i referenshantering som studenten kan behöva hjälp med att begripa bakgrunden till.

Oacceptabel parafrasering

En variant av plagiering är när texten innehåller avsnitt, utan citattecken, som är *nästan* ordagranna avskrifter av. Detta kallas oacceptabel parafrasering.

När en oerfaren student producerar en sådan text men anger källor är detta ofta tecken på en bristande färdighet i att formulera självständigt. Det krävs vanligen återkoppling från läraren för att studenten ska kunna öva upp sin förmåga att formulera självständigt.

En erfaren student, å andra sidan, ska under sin utbildning vid Lunds universitet ha övat upp sin färdighet i att parafasera och källhänvisa. Därför bör oacceptabel parafasering i ett examensarbete normalt betraktas som ett försök till vilseledande även om källa anges. Indirekt innebär detta att det ställs krav *dels på studenten* att successivt öva upp de färdigheter som krävs för att undvika att plagiering sker, *dels på utbildningsansvariga* att utforma utbildningen så att progression inom nödvändiga färdigheter säkerställs.

Plagiering kontra vilseledande plagiering

En plagierad rapport kan upplevas vara av god kvalitet på så sätt att den uppfyller nästan alla de kvalitetsaspekter som listas ovan. Om studenten inte har arbetat självständigt ger dock denna upplevda kvalitet en felaktig bild av studentens kunskap och färdighet. Detta är både ett juridiskt och ett pedagogiskt problem. Det är ett juridiskt problem, eftersom studenten med sin plagiering kan haft för *avsikt* att vilseleda läraren i dennes bedömning. Det är ett pedagogiskt problem, eftersom plagiering i sig ofta innebär att studenten inte når upp till de kvalitetsmål som ställs i kursens/utbildningens lärandemål. Oavsiktlig plagiering kan t.ex. bero på brister i språkförmåga och insikt i vad självständig formulering innebär.

Ju mer träning en student fått i skriftlig kommunikation desto större självständighet bör man rimligen kunna kräva av studenten. Utbildningar vid Lunds universitet ska dock vara designade så att även en otränad student normalt sett ska ha lärt sig den grundläggande principen att källor ska redovisas och att ordagranna citat ovillkorligen ska citatmarkeras.

Detta innebär att *källhänvisad, oacceptabel parafasering* i texter skrivna av *nybörjarstudenter* i normalfallet är att betrakta som ett pedagogiskt problem. Kurser för nybörjarstudenter med inslag av skriftlig kommunikation bör därför designas så att studenterna ges möjlighet att få återkoppling på sitt skrivande, särskilt vad gäller förmågan att formulera sig självständigt.

Källhänvisad, oacceptabel parafasering i examensarbeten och liknande arbeten, samt *oacceptabel parafasering utan källhänvisning i alla studentarbeten* är däremot i normalfallet att betrakta som en *grundad misstanke* om försök till vilseledande och ska därför anmälas till rektor. Några entydiga regler för t.ex. hur många ord i rad som ska vara lika för att något ska vara oacceptabel parafasering går inte att fastställa. Istället får man göra en bedömning utifrån sammanhanget och ämnesområdets normala språkanvändning.

Lämpliga åtgärder vid upptäckt/misstänkt plagiering

Det är viktigt för Lunds universitets trovärdighet att de åtgärder som vidtas vid upptäckt/misstänkt plagiering är konsistenta, upplevs som rättvisa samt sker i enlighet med gällande lagar och förordningar. Alla anställda är skyldiga att till rektor anmäla varje grundad misstanke om försök till vilseledande vid prov eller när studieprestation annars ska bedömas (se 10 kap. 9 § HF). När det gäller vad som krävs för att en misstanke ska vara grundad har Hans-Heinrich Vogel (2002) uttalat bl.a. följande.

”Misstanken måste ha en – dvs. någon – objektiv grund och således grunda sig på mer än subjektiv intuition. Redan en misstanke med mycket svagt stöd i fakta kan därför vara tillräcklig för att anmälan skall göras. Överväganden om styrkan av eventuellt föreliggande bevis skall som regel inte behöva göras i detta skede av förfarandet.”

Som beskrivits ovan kan plagiering innebära att läraren uppfattar att studentens arbete har en högre kvalitet än vad det egentligen har. Beroende på den situation i vilken plagiering upptäckts, t.ex. hur allvarligt och omfattande det är, när i utbildningen det sker och huruvida det finns en grundad misstanke om försök till vilseledande, är olika åtgärder och kombinationer av åtgärder lämpliga, t.ex. följande.

- Studenten informeras om varför läraren anser att det finns brister i arbetets kvalitet och får ett lägre betyg.
- Studenten informeras om varför läraren anser att bristerna i arbetet är så stora att studenten måste göra om arbetet.
- Studenten uppmanas anmäla sig till kurs i akademiskt skrivande.
- Händelsen anmäls till rektor och går eventuellt vidare till disciplinnämnden. Denna åtgärd krävs om det finns grundad misstanke om försök till vilseledande.
- Studenterna på kursen informeras ytterligare om vilka krav som gäller vid examinationen.
- Kursen/kursmomentet designas om för att studenter vid kommande kurstillfällen inte ska riskera att missförstå syftet med kursen/kursmomentet.
- Utbildningen designas om.
- Lunds universitets riktlinjer och/eller lokala instruktioner ändras.

För att kombinationen av åtgärder ska vara adekvat och upplevas som rättvis krävs en öppenhet och utbyte av erfarenheter inom Lunds universitet. Detta är särskilt viktigt för att kunna säkerställa progression inom utbildningsprogram. Beviskraven för att anmälningsplikt ska föreligga är låga (Vogel 2002) och studentarbeten som tydligt avviker från rimliga krav på självständighet ska *alltid* resultera i *någon* form av åtgärd.

När anställd vid lärosätet har grundad misstanke om försök till vilseledande är grundregeln att den anställde inte ska diskutera ärendet med berörd student. Värt att notera är dock att grundad misstanke om vilseledande kan uppkomma som ett resultat av diskussion med student. Som exempel kan nämnas ett kursupplägg där student vid inlämning av ett arbete ombeds diskutera någon aspekt av arbetet med läraren. En oförmåga att klara av en sådan uppgift kan innebära grundad misstanke om försök till vilseledande. När väl grundad misstanke om vilseledande uppkommit ska dock läraren inte vidare diskutera ärendet med studenten utan skyndsamt anmäla ärendet till rektor.

Förebyggande åtgärder och vikten av samsyn

Det finns många sätt att arbeta för ökad akademisk integritet hos studenterna och därmed minska förekomsten av plagiering (se t.ex. Carroll 2007) och öka inläringen. Man kan motivera studenterna till att vilja lära sig, designa lärtillfällen där det antingen inte går att plagiera eller där den upplevda vinsten för studenten

minimeras, genomföra examinationsmoment som kompletterar varandra på ett sådant sätt att en eventuell plagiering vid ett moment avsevärt försvårar för studenten att klara nästa moment, etc.

För att vårt sätt att arbeta ska upplevas trovärdigt måste det dock även finnas goda möjligheter att upptäcka plagiering. För att upptäcka plagiering räcker det inte med en enda metod utan vi behöver många olika metoder. Textjämförelseverktyg så som Urkund är en metod som bör användas för de typer av studentarbeten där sådana verktyg fungerar. För t.ex. kortare labbrapporter och beräkningsuppgifter behövs andra metoder. De fall av plagiering som upptäcks måste leda till åtgärder som känns rättvisa och rimliga och som är i enlighet med gällande regler och förordningar.

Enligt Jude Carroll (pers. comm) som har mångårig internationell erfarenhet av arbete med akademisk hederlighet inom grundutbildning tar det minst 4-5 år från det att ett lärosäte börjar arbeta systematiskt med dessa frågor tills arbetet fungerar någorlunda tillfredsställande. Hon menar även att en nödvändig förutsättning för att arbetet ska fungera tillfredsställande är att systemet upplevs som *konsistent* och *rättvist* av både lärare och studenter. Det vi har framför oss är alltså ett långsiktigt arbete. Varje steg på vägen kan dock bidra till förbättringar i studenternas lärande om vi försäkrar oss om att våra åtgärder upplevs som konsistenta och rättvisa av de berörda.

För att uppnå samsyn inom Lunds universitet i dessa frågor krävs personer som informerar och diskuterar med studenter och lärare om denna policy och vad den innebär (se figur 1). Förutom att arbeta med information till grupper av studenter och lärare bör dessa personer även kunna fungera som ett stöd vid anmälan till rektor av vilseledande. Det är rimligen en fördel om dessa personer

- har en formell position som ger inblick i undervisningens villkor, t.ex. studierektor, programledare, eller liknande,
- har kontakt sinsemellan för att säkerställa en samsyn inom Lunds universitet och
- har tid reserverad i anställningen för detta arbete.

Om reglernas tillkomst

Detta dokument och Lunds universitets regler om plagiering och vilseledande plagiering har påverkats och influerats av många personer på sätt som är svårt att reda ut och hänvisa till på ett rättvisande sätt. Den policy som togs fram av IMES under ledning av Per Svenningsson strax efter millennieskiftet har varit en viktig utgångspunkt, liksom Lars-Erik Nilsson och den tudelade policy för plagiering respektive vilseledande plagiering som antogs av Högskolan i Borås. Därutöver kan t.ex. nämnas

- de många lärare, doktorander och det otal studenter som aktivt deltagit i diskussioner kring vad plagiering är,
- de lärare vid Lunds universitet som deltagit och utfört projektarbete i den högskolepedagogiska kursen "Akademisk Hederlighet: Studenter bortom plagiat",
- Jonas Josefsson (Lunds universitet), Elin Bommenel (Lunds universitet), Carl-Mikael Zetterling (KTH), Jude Carroll (Oxford Brookes), Johanna Alhem (ledningsstöd, Lunds universitet), Per Warfvinge (Lunds universitet)

och många andra som på olika sätt aktivt bidragit med kommentarer och idéer under framtagandet av LTHs policy,

- de många lärare och studenter vid LTH samt personal vid Lunds Universitetsbibliotek som bidrog till arbetet på LTH-nivå med att ta fram en policy för den tekniska fakulteten och
- Jonas Josefsson och särskilt Johanna Alhem som arbetat om policyn vid LTH och dess ansvarsfördelning till riktlinjer för Lunds universitet samt rektor Per Eriksson som stött detta arbete.

Denna PM är en omarbetning av den PM som tidigare använts vid LTH.

Lund som ovan

Mattias Alveteg

Referenser

Alveteg, M., 2010, Time for a more inclusive definition of plagiarism? i Rust C (ed.) Improving Student Learning For the Twenty-First Century Learner, Proceedings of the 2009 17th International Symposium, ISBN 978-1-873576-79-3, p. 194-200

Alveteg, M., Josefsson, J. 2008, Taking pedagogic responsibility for the difference between plagiarism and cheating. Proceedings of the NU2008 Conference in Kalmar, Sweden 2008, p 261-264

Biggs, J 2003: Teaching for Quality Learning at University. Second edition. The Society for Research into Higher Education & Open University Press, ISBN 0 335 21168 X

Carroll, J. 2007. A handbook for deterring plagiarism in higher education 2nd edition. Oxford Centre for Staff and Learning Development, ISBN 978-1-873576-74-8

COSEPUP (Committee on Science, Engineering, and Public Policy). National Academy of Sciences. 1992. Responsible Science: Ensuring the Integrity of the Research Process, Vol. 1. Washington, DC: National Academy Press. 199 pp

Pennycook, A. (1996). Borrowing others' words: Text, ownership, memory, and plagiarism. TESOL Quarterly, 30(2), 201-230

Vogel, H. H. (2002). Förfarandet i disciplinärenden enligt högskoleförordningen. Några förvaltningsrättsliga frågor. i *Konferens om disciplinregler anordnad av juridiska avdelningen vid Högskoleverket onsdagen den 16 oktober 2002 (minnesanteckningar)*. Högskoleverket